

נתיב הברחה [?] והרבה יותר מזה: המחיר המסוכן של עזיבת ציר פילדלפי

written by תא"ל במיל" יוסי קופרווסר | 20.08.2024

הנוכחות הצבאית הישראלית לאורכו של ציר פילדלפי חיונית כדי להבטיח שחמאס ושאר ארגוני הטרור יתקשו לשקם את תשתיות הטרור העצומות שהקימו ברצועת עזה, בדגש על הנשק ושאר אמצעי הלחימה הרבים שהבריחו ממצרים במערכת מנהרות הענק שהקימו מתחת לציר, דרך מעבר רפיח עצמו ובדרכים נוספות. לאחר השלמת החשיפה של כל המנהרות וניטרולן, ישראל תצטרך להקים לאורך הציר מכשול תת-קרקעי דומה לזה שבנתה לאורך הגבול בין עזה לישראל, וצה"ל יצטרך להיות פרוס לאורך הציר כדי לוודא שהמכשול התת-קרקעי, החומה העילית, מערך הפיקוח על מעבר רפיח ושאר מרכיבי המערכת האמורה למנוע הברחות מתפקדים וניתן להגיב מיידית ולסכל כל ניסיון לחדור דרכם.

ברור למדי שביום שאחרי שתיפסק האש יפתחו ארגוני הטרור בעזה במאמץ עצום להבריח לרצועה נשק, וככל שתצטמצם הנוכחות הישראלית לאורך עורק החיים שלהם כן ייקל עליהם לעשות זאת. הסיכוי שכוחות מצריים ו/או כוחות ערביים או בין-לאומיים או כוחות של הרשות הפלסטינית יטפלו באתגר ביעילות [?] נמוך ביותר. הרעיון הזה נוסה בעבר ונכשל כישלון חרוץ. אין שום סיבה להאמין שהפעם יהיה זה אחרת.

ערב ההתנתקות ב-2005, ראש הממשלה שרון ניסה לשכנע את עצמו שאם נצא מציר פילדלפי העולם יכיר בכך שישראל איננה עוד הכוח הכובש בעזה. הובהר לו שלא רק שזה לא יקרה, אלא שפינוי הציר יאפשר הכנסת נשק בכמויות עצומות. שרון התעקש והתחזיות הקודרות התממשו, כאשר המון פלסטיני מוטט את החומה ונשק בכמויות עצומות הועבר לרפיח מול פני החיילים המצרים שלא נקפו אצבע. האם צה"ל נדרש בעקבות זאת להשתלט מחדש על הציר? יכולנו לעשות זאת, אבל "לא יצאנו כדי להיכנס מחדש". במקום זאת, שרון שלח משלחת צבאית בכירה להתלונן אצל המצרים. התלונה נרשמה וההברחות נמשכו ואף גברו.

מערכת הביטחון טוענת שאם ישראל תעזוב כעת את ציר פילדלפי וההברחות תתחדשנה, צה"ל יוכל לשוב ולהשתלט על הציר. צבאית יכולנו לעשות זאת גם ב-2005, אבל נמנענו מכך אז וגם הפעם יוצבו בפנינו שיקולים להימנע מכך. ארצות הברית תבטיח ללחוץ על מצרים ותזהיר שהמהלך עלול לגרום לפגיעה קשה באזרחים ולהוביל למלחמה אזורית, המצרים ידרשו הוכחות לכך שההברחות התבצעו ויאיימו בפגיעה ביחסים, ואיראן באמצעות שלוחיה תאיים בתגובה חריפה. ספק גם אם יעלה בידנו לאתר את ההברחות. מתקבל הרושם שהצלחת המודיעין בתחום זה לא הייתה מרשימה במיוחד.

לאור כל זאת, די ברור שאין תחליף לנוכחות ישראלית פיזית לאורך הציר כדי למנוע הברחות.

אבל הנוכחות הזו חשובה בהיבטים אסטרטגיים נוספים. ראשית, כדי לעצב מציאות חדשה בעזה ב"יום שאחרי" המלחמה, שבה השליטה הצבאית הכוללת הנדרשת למלחמה בטרור היא בידי ישראל, חיוני להשאיר את השליטה בכל גבולותיה של עזה, כולל בציר פילדלפי, בידי צה"ל. כל הסדר אחר יקשה מאוד על צה"ל להבטיח שביכולתו למנוע התפתחות איומי טרור מהרצועה ובסופו של דבר נחזור למציאות של שבעה באוקטובר.

שנית, שליטה ישראלית קבועה בציר פילדלפי היא שתשלול שליטה של חמאס בציר זה והיא תהיה השינוי הפיזי המתמשך בשטח לעומת המצב לפני המלחמה, ובכך תהווה מסר לחמאס, לשאר מרכיבי הציר האיראני ולפלסטינים בכלל שמתקפת הטרור בשבעה באוקטובר הייתה טעות אסטרטגית ופגעה קשות בסיכוייהם לקדם את יעדיהם, ובראשם סילוק ישראל. זהו הכלי העיקרי, מעבר לפגיעה הקשה בחמאס, אותה ניתן לשקם, באמצעותו ניתן להניע תהליך של חשבון נפש פלסטיני ולהנחיל לאיראנים ולחיזבאללה את ההבנה שמי שפותח במלחמה נגד ישראל משלם על כך מחיר אסטרטגי.

מול כל השיקולים כבדי המשקל הללו ניצב הצורך הדחוף בשחרור החטופים, הסובלים מרה ונתונים בסכנת חיים. בראיית חמאס, דווקא נוכח האמור לעיל, חשוב להשתמש בחטופים כדי לעמוד על דרישותיה בעניין פילדלפי, כך שתוכל לטעון שמתקפת הטרור הייתה מהלך נכון ומוצדק, שהוכיח את עצמו מבחינה אסטרטגית. כך הפך העימות בנושא לסלע מחלוקת לא רק בהקשר של מניעת ההברחות, אלא גם בהקשר הרחב יותר. ויתור ישראלי בתחום זה יתפרש על ידי חמאס, איראן ושלוחיה כעדות לניצחון גישתם, עד כדי כך שניתן לתרץ ולהצדיק באמצעותו את דחיית התגובה הישירה למכות הקשות שספגו לאחרונה.

המתווכות מנסות למצוא סידור כלשהו שיאפשר לשני הצדדים לומר שהשיגו את יעדיהם, ושישמור גם על האינטרסים של מצרים, ארצות הברית וקטאר בעצמן, ובראשם מניעת הסלמה אזורית והפסקת הסבל של האוכלוסייה בעזה. עד כה ללא הצלחה, אם כי תוך התקדמות איטית. נראה שהדרך הטובה ביותר להתקדם לעבר מציאת הנוסחה הגואלת, כפי שהוכח לאחרונה, היא עדיין הגברת הלחץ הצבאי על חמאס תוך הבהרה שהמשך ההתעקשות מצידה כרוך במחיר גבוה עבודה.

התפרסם באתר N12, בתאריך 20.08.2024.